

RƏQƏMSAL TRANSFORMASIYALAR KONTEKSTİNDƏ KİMYA VƏ NEFT-KİMYA KOMPLEKSİNİN İSTEHSAL-İXRAC POTENSİALININ GÜCLƏNDİRİLMƏSİ İSTİQAMƏTLƏRİ

UOT: 338.36:338.33:338.45:339.5
<https://doi.org/10.30546/3006-0346.2024.6.84.088>

MÜQƏDDƏS ƏZİZZADƏ
Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye
Universitetinin doktorantı

E-mail: muqeddes.azizzade080@gmail.com

Müasir dövrdə iqtisadiyyat sahələrinin və istehsal komplekslərinin modernləşdirilməsi, yüksək texnologiyalar əsasında inkişaf etdirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bir tərəfdən “ağıllı” texnologiyaların əhatəsi genişlənsə, digər tərəfdən dördüncü sənaye inqilabının elementlərinin daha çox iqtisadi proseslərə, istehsalın təşkilinə təsiri ön plan çıxmaqdadır. Xüsusilə, istehsal proseslərinin və texnoloji rejimlərin təkmilləşdirilməsi, istehsal-ixrac potensialının artırılmasında qarşılıqlı kompleks yanaşmalar nəzərə alınmaqla qiymətləndirilməsinin vacibliyi ilə fərqlənir. Artıq istehsal komplekslərinin təşkilində və idarə edilməsində, istehsal və dəyər zənciri üzrə müasir fəaliyyət mexanizmlərinin səmərəliliyinin artırılmasında daha çox rəqəmsal texnologiyalara, daha irəli getsək, hazırda süni intellekt resurslarına üstünlük verilməkdədir.

Bütün bunlar iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrinə konseptual yanaşmalarda özünü büruzə verməkdədir. Dünənə kimi məqbul hesab olunan fəaliyyət mexanizmlərinin bu gün texnoloji və digər parametrlər baxımından xeyli geri qalması və artan tələblərə cavab verməməsi yeni səmərəli mexanizmlərin hazırlanmasını və tətbiqini şərtləndirir. Dünyanın bir sıra iqtisadiyyat sahələri vardır ki, güclü ixrac potensialına malikdir və həmin iqtisadiyyat sahələri hazırda dünya iqtisadiyyatının önündə gedən və texnoloji sıçrayışa nail olan ölkələrin iqtisadiyyatlarının strukturunda yer almışdır. Belə fəaliyyət sahələrindən biri də kimya və neft-kimya kompleksidir. Xüsusilə, neft-kimya kompleksi müasir dünyamızda kifayət qədər maliyyə tutumlu sahə və beynəlxalq bazar kimi diqqət çəkir. Bu iqtisadiyyat sahəsi Azərbaycan üçün də kifayət qədər xarakterikdir və hazırda ölkənin qeyri-neft-qaz sektorunun aparıcı sahəsi hesab olunur. Eyni zamanda, ölkənin qeyri-neftqaz ixrac potensialının artırılmasında bu sənaye sahəsinin payı kifayət qədər yüksəkdir. Bundan əlavə: “Mühüm qeyri-neftqaz sektoru olan kimya və neftkimya kompleksinin yenidən qurulması və müasir texnologiyalar əsasında gücləndirilməsi məsələləri prioritetlik təşkil edir” [1, s. 71]. Ölkənin

neftkimya kompleksinin inkişafının intensivləşdirilməsində daha çox müasir texnologiyaların, o cümlədən rəqəmsal mexanizmlərin tətbiqinə ciddi zərurət yaranmışdır. Ümumilikdə son illərdə Azərbaycanda neft və qaz sənayesinin emal imkanlarının və infrastrukturunun genişləndirilməsində, çoxfunksiyalı emal qurğuları kompleksinin yaradılmasında kimya və neft-kimya kompleksinin rolu və funksiyaları önəmli əhəmiyyət kəsb edir. Ölkə Prezidentinin 6 dekabr 2016-cı il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş və hazırda icraçı təmin edilməkdə olan strateji yol xəritəsində kimya məhsullarının rəqabət qabiliyyətinin artırılması, ixracyönlü neftkimya məhsullarının çeşidinin genişləndirilməsi və həcmünün yüksəldilməsi, emal şəbəkəsinin yenidən qurulması prioritet vəzifələr kimi müəyyən edilmişdir [2].

Qeyd edək ki, iqtisadiyyat sahələrinin səmərəliliyinin artırılması və idarəetmə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi proseslərində rəqəmsal transformasiyaların tələblərinə uyğun mexanizmlər, idarəetmə və nəzarət sistemləri ciddi əhəmiyyət daşıyırlar və yaxın perspektivdə bunların ardıcıl, kompleks şəkildə nəzərə alınması qaçılmaz bir prosesdir. Digər tərəfdən, müasir zamanəmizdə rəqəmsal transformasiyalar iqtisadiyyatın bütün sahələrinə, o cümlədən kimya və neftkimya kompleksinə ciddi təsir göstərməkdədir. İstehsal proseslərinin və onun idarə edilməsinin əsas mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, uzun illər ərzində istifadə olunan fəaliyyət alətlərinin yenilənməsi tələb olunur. Bütün bunlar özündə beynəlxalq sahədə rəqəmsal transformasiyalarla bağlı yanaşmaları ehtiva etməlidir. Belə ki, “Qabacıl təcrüələrdə keyfiyyətli, təhlükəsiz və səmərəli rəqəmsal transformasiya, eləcə də bu sahədə resurslardan effektiv istifadə innovasiyaların inkişafında hərəkətverici qüvvə hesab olunur. Ölkələr rəqəmsal xidmətlərin genişləndirilməsi və elektron hökumətin vasitəsilə səmərəliliyin və şəffaflığın artırılmasına nail olmuşlar” [3, s. 1]. Biz də belə düşünürük ki, dünyanın bir hissəsi olaraq Azərbaycanda da müxtəlif iqtisadiyyat sahələrinin, o cümlədən bizim misalda kimya və neftkimya sahəsində istehsal-ixrac po-

tensialının artırılmasında və bu sahənin imkanlarının obyektiv olaraq qiymətləndirilməsində rəqəmsal transformasiyalardan irəli gələn məsələlər xüsusi ilə nəzərə alınmalıdır. Belə ki, istehsal sahələrinin qarşılıqlı fəaliyyət rejimlərinin səmərəliliyinin yüksəldilməsi, itkilərin azaldılması, texnoloji reqlamentlərə daha dürüst əməl olunması, istehsalın və satış strategiyasının reallaşdırılmasının müxtəlif tsikllərində daha yüksək nəticələrin əldə edilməsi hədəflərinin reallaşdırılmasında rəqəmsal texnologiyalardan istifadənin genişləndirilməsi vacib şərtlərdəndir. Bunlarla bərabər, rəqəmsal transformasiyalara keçidin sürətləndirilməsi kimya və neftkimya sahəsində istehsal-ixrac potensialının gücləndirilməsi üçün əlavə imkanlar formalaşdırıla bilər.

Qeyd edək ki, kimya və neftkimya kompleks kifayət qədər mürəkkəb texnologiyalardan ibarətdir və bu sahənin təhlükəsiz istismar edilməsi, insanların həyatına zərər gətirə biləcək hadisələrin qarşısının alınması üçün profilaktik tədbirlərin görülməsi, insan müdaxiləsini minimuma endirməklə istehsal proseslərinin səmərəli və təhlükəsiz idarə olunması vacib hesab olunur. Bu amillər baxımından və obyektiv reallıqlar nöqtəyi-nəzərindən rəqəmsal mexanizmlər əsaslı idarəetmə mexanizmlərinin yaradılması və tətbiqi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2021-ci il 7 may tarixli sərəncamında ölkəmizdə rəqəmsal transformasiya sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı ölkə Prezidentinin Fərmanından irəli gələn vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün praktiki tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulmuşdur və bunların icrası həyata keçirilməkdədir [4]. Eyni zamanda, ölkə Prezidenti tərəfindən əvvəllər qəbul edilmiş qərarların və sərəncamların yerinə yetirilməsi proseslərində ortaya çıxan mühüm məqamlar və vəzifələr nəzərə alınmaqla, dövlət başçısı tərəfindən rəqəmsal transformasiya sahəsində idarəetmə proseslərinin intensivləşdirilməsi bununla bağlı məsələlərin həll edilməsi, müvafiq dəyişikliklərin aparılması ilə əlaqədar 2022-ci ilin oktyabrında yeni fərman imzalanmışdır [5].

Azərbaycanda son illərdə cəmiyyətin və iqtisadiyyatın səmərəliliyinin yüksəldilməsi, komfort şəkildə xidmətlərin göstərilməsi, o cümlədən ağır sənaye sahələrində əl əməyinin azaldılması, texnoloji yeniliklərin daha fəal şəkildə tətbiq edilməsi tədbirləri görülməkdədir. Kifayət qədər səmərəli və dünyanın bir çox ölkələri tərəfindən təqdir olunan

ASAN və DOST xidmət brendləri buna misal ola bilər. Bunlarla bərabər son dövrlərdə tikilmiş sənaye müəssisələrinin əsas qurğularında istehsal və texnoloji proseslərin idarə olunmasında daha çox “ağıllı” texnologiyalardan istifadə olunur. Kimya və neftkimya sahəsi bu istiqamətdə istisna təşkil etmir. Qeyd edək ki, son illərdə Azərbaycanda ən iri qeyri-neftqaz istehsal qurğuları məhz bu sahədə istismara verilmişdir. SOCAR Karbamid və “SOCAR Polimer”in istismara verilməsi ölkəmizdə yüksək texnologiyalar əsaslı və ixracyönlü kimya və neftkimya məhsullarının istehsalına və bu sahədə ixrac potensialının artırılmasına önəmli töhfə vermişdir. Bu iki iri emal müəssisəsində xammal təminatının fasiləsiz və tələb olunan səviyyədə həlli müqabilində istehsalın həcmünün artırılması və ixrac potensialının 500-700 milyon ABŞ dolları həcminə qaldırılması imkanlarının olduğu qənaətdəyik. Hər iki müəssisədə istifadə edilən texnologiyaların istifadə edilməsində və istehsal proseslərinin tənzimlənməsində, idarəetmə mexanizmlərinin reallaşdırılmasında rəqəmsal mexanizmlərdən istifadəyə geniş önəm verilir və əksər proseslərin avtomatlaşdırılması təmin olunmuşdur. Ümumilikdə ölkəmizdə Rəqəmsal Hökumət layihəsi həyata keçirilmişdir və rəqəmsal hökumət konsepsiyasının bir qrup üstünlükləri diqqət çəkir. Vətəndaşların ehtiyaclarının daha yaxşı başa düşülməsi, xidmət sahələrinin genişləndirilməsi və daha səmərəli təmin edilməsi, onların əlçatan olması, bu sahədəki çətinliklərin aradan qaldırılması, xüsusilə dövlət-özəl tərəfdaşlığının gücləndirilməsi, ölkənin müxtəlif xidmət sahələrində beynəlxalq təcrübənin daha uğurlu tətbiq olunması, mövcud xidmət modellərinin təkmilləşdirilməsi və yenilərinin hazırlanması, kağız daşıyıcılarının minimuma endirilməsi, bürokratik yanaşmaların aradan qaldırılması, məmur- vətəndaş təması azaldılması və s. məsələlərin üstün cəhətləri diqqət çəkir [6].

Hazırda Azərbaycanda sənaye sahələrinin inkişaf etdirilməsi, iqtisadiyyatın neft-qaz amilindən asılılığının azaldılması tədbirləri görülür. Başqa bir problem ölkə ixracının strukturunda neft və qaz məhsullarının payının 93 %-dən çox olmasıdır. Təəssüf ki, dövlət tərəfindən davamlı şəkildə dəstək mexanizmlərinə, güzəştlərə, o cümlədən vergi güzəştlərinə, subsidiyalara və s. imtiyazlara baxmayaraq qeyri-neftqaz sektoru sahələrində istehsalın həcmünün artırılması və rəqabətqabiliyyətli ixrac məhsullarının strukturunun genişləndirilmə-

si təmin olunması prosesləri ləng gedir. Məsələn, Sumqayıt Sənaye Mərkəzində Sumqayıt Kimya Sənaye Parkı və Sumqayıt Texnologiyalar Parkının yaradılması və inkişaf etdirilməsinin təmin olunmasında dövlətin xüsusi rolunu qeyd edə bilərik. Belə ki, bu müasir iqtisadi fəaliyyət məkanlarında qeydiyyata alınan və fəaliyyət göstərən subyektlər 10 il ərzində vergi və gömrük rüsumlarından azaddırlar. Eyni zamanda, texnologiyaların və avadanlıqların, həmçinin nəqliyyat vasitələrinin, maşın və mexanizmlərin idxalı zamanı əlavə ödənişlər etmirlər. Bütün bunlara baxmayaraq, həmin iqtisadi fəaliyyət mexanizmlərində ixrac potensialına malik kimya və neftkimya müəssisələrinin sayı azdır. Halbuki, kimya və neftkimyanın əlavə istehsal və dəyər zənciri üzrə ölkəmizdə və regionda ciddi tələbat bazarı olan məhsulların istehsalının təşkili mümkündür. Bunun üçün əsaslandırılmış arqumentlər də vardır. Məsələn, bu regionda əvvəllər analoji məhsulların istehsal edilməsi, kadr potensialının hələ də güclü olması, ölkəmizdə bu istiqamətlərdə kadr hazırlığının müvafiq strukturlarının olması, universitet-sənaye əməkdaşlığı üçün ciddi zəminin mövcudluğu bunlara misaldır. Digər tərəfdən, ölkəmizdə mərkəzi strukturlar tərəfindən müvafiq layihələr həyata keçirilməkdədir. İnnovasiya və Rəqəmsal İnkişaf Agentliyinin “Texnopark”la bağlı yanaşmasında rezidentlər üçün müvafiq xidmətin göstərilməsi və şəraitin yaradılması prosedurları öz əksini tapmışdır [7]. Bunlarla yanaşı, həmin Agentlik tərəfindən Kiçik və orta biznesin rəqəmsallaşmasına dəstək məqsədilə müvafiq “digiMATE” platforması təşkil edilmişdir [8]. Bu rəqəmsal platformanın başlıca məqsədi kiçik və orta biznes subyektləri üçün rəqəmsal bələdçi funksiyasını yerinə yetirmək və həmin subyektlərin rəqəmsal yetkinlik səviyyəsinə çatmasına dəstək göstərməkdir. Məsələn, rəqəmsal yetkinlik indeksi vasitəsilə biznes subyektlərinin rəqəmsallaşma səviyələrinin ölçülməsi və qiymətləndirilməsi təmin edilə bilər. Bundan əlavə, onların fəaliyyətində idarəetmə mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, təchizat zənciri üzrə daha etibarlı işlək mexanizmlərin daxil edilməsi və kibertəhlükəsizlik tədbirlərinin görülməsi, bulud həlləri və rəqəmsal marketing sistemlərinin yaradılması xüsusi olaraq nəzərə alınmaqdadır.

Son illərdə ölkəmizin kimya və neftkimya müəssisələrində rəqəmsal mexanizmlərin həlli və yüksək texnologiyaların tətbiqi ilə bağlı sistemli

layihələr həyata keçirilməkdədir. Bu sahədə ən iri emal qurğusu olan “EP-300” qurğusu (Sumqayıt Etilen-Polietilen zavodu) tamamilə modernizasiya edilmiş, əsas yarımfabrikatlar olan etilen və propilenin məqsədli çıxımları əhəmiyyətli səviyyədə artırılmışdır. Nəticədə SOCAR Polimer müəssisəsinin həmin xammallara olan tələbatının ödənilməsində ciddi irəliləyiş təmin olunmuşdur. Digər tərəfdən SOCAR-ın Türkiyədə fəaliyyət göstərən neftkimya müəssisələrində rəqəmsallaşma ilə bağlı tədbirlər genişləndirilməkdədir. STAR neft emalı zavodunda tətbiq edilən yüksək texnologiyalar əlavə gəlir gətirməyə imkan verir və bu məqsədlə qabaqcıl texnoloji avadanlıqların alınmasına 70 milyon ABŞ dolları məbləğində investisiya yatırılıb. Maraqlıdır ki, qısa zaman ərzində yatırılan sərmayələr özünü doğrultmuşdur və SOCAR Türkiyə ümumilikdə yeni rəqəmsallaşma mexanizmlərindən orta illik 43 milyon ABŞ dolları həcmində əlavə maliyyə mənbəyi formalaşdırmışdır [9]. Bu cür təbiiqlərin nəticəsində yüksək keyfiyyətli məhsul istehsalı artırılmaqla bərabər, həm də məhsuldarlıq və səmərəlilik yüksəlir. STAR müəssisəsi bunun üçün Türkiyənin qabaqcıl universitetləri ilə istehsal və proseslərin təkmilləşdirilməsi layihələri üzrə əməkdaşlıq edir. Bu baxımdan belə bir fikir diqqət çəkir ki, rəqəmsal transformasiyanı daim özünü yeniləyən bir proses olaraq qiymətləndirmək olar. Rəqəmsallaşma sənaye 4.0, davamlılıq və mobillik müasir dövrümüzün əsas fəaliyyət postulatları kimi daha çox ön plana çıxmaqdadır [10].

YEKUN

Beləliklə, yaxın perspektivdə rəqəmsal transformasiyanın daha intensiv xarakter alacağını proqnozlaşdırmaq olar və bunun üçün bir sıra məqamlara xüsusi diqqət yetirilməsini vacib sayırıq, həmçinin bir qrup təkliflər irəli sürürük:

– Rəqəmsal transformasiyalarla bağlı dünya ölkələrinin təcrübəsinin dərinədən öyrənilməsi və ölkəmizdə tətbiqinin sürətləndirilməsi tədbirlərinə ciddi zərurət vardır;

– Qlobal təsirlər şəraitində kimya və neftkimya sahəsinin istehsal-ixrac potensialının obyektiv qiymətləndirilməsi və rəqəmsal mexanizmlər hesabına bu sahənin inkişafının intensivləşdirilməsi üzrə Fəaliyyət Konsepsiyasının hazırlanmasına və həyata keçirilməsinə ehtiyac yaranmışdır;

– Azərbaycanın kimya və neftkimya sənayesi

sahəsində istehsal sahələrinin texnoloji səviyyəsinin yüksəldilməsi və ixracın strukturunun rəqabət qabiliyyətli, yüksək texnologiyalar tutumlu məhsullar hesabına genişləndirilməsindən ötrü rəqəmsal transformasiyaya keçidin sürətləndirilməsi təmin edilməlidir və s.

Açar sözlər: Azərbaycan, kimya və neftkimya sahəsi, rəqəmsal transformasiya, rəqəmsallaşma, rəqəmsal mexanizmlər, istehsal-ixrac potensialı, istehsal-ixrac potensialının qiymətləndirilməsi, istehsal-ixrac potensialının gücləndirilməsi istiqamətləri.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Əliyev Ş.T. Azərbaycanın kimya və neftkimya kompleksinin qiymətləndirilməsi və yenidənqurulması istiqamətləri. Bakı, "Elm və təhsil", 2012.-156 s.

2. Azərbaycan Respublikasının neft və qaz sənayesinin (kimya məhsulları daxil olmaqla inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2016-cı il 6 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir.

3. Rəqəmsal transformasiya sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. Bakı şəhəri, 27 aprel 2021-ci il <https://president.az/az/articles/view/51299/print>.

4. "Rəqəmsal transformasiya sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 27 aprel tarixli 1325 nömrəli Fərmanının icrasının təmin edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin Sərəncamı. Bakı şəhəri, 7 may 2021-ci il, № 285s. <https://e-qanun.az/framework/47489>.

5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Rəqəmsal transformasiya sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi haqqında" 2021-ci il 27 aprel tarixli 1325 nömrəli və "Azərbaycan Respublikasında rəqəmsallaşma, innovasiya, yüksək texnologiyalar və rabitə sahəsində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" 2021-ci il 11 oktyabr tarixli 1464 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. 21 oktyabr 2022. Bakı şəhəri, 21 oktyabr 2022-ci il. <https://president.az/az/articles/view/57662>.

6. Rəqəmsal Hökumət. Innovasiya və Rəqəmsal İnkişaf Agentliyi. <https://www.idda.az/digitalazer->

[baijan/az/page/digital-governmant](https://www.idda.az/digital-governmant).

7. Texnopark. Innovasiya və Rəqəmsal İnkişaf Agentliyi. <https://www.idda.az/az/projects/our-projects/txnopark>.

8. Kiçik və orta biznesin rəqəmsallaşmasına dəstək məqsədilə "digiMATE" platforması yaradılıb. 28-08-2024. Innovasiya və Rəqəmsal İnkişaf Agentliyi. <https://www.idda.az/az/media/press/kicik-ve-orta-biznesin-reqemsallasmasina-des-tek-meqsedile-digimate-platformasi-yaradilib>.

9. "SOCAR Türkiyə": "Rəqəmsallaşma ilə 43 milyon dollar əlavə maliyyə əldə edəcəyik". <https://oxu.az/iqtisadiyyat/socar-turkiye-reqemsallasma-ile-43-milyon-dollar-elave-maliyye-elde-edeceyik>.

10. "SOCAR Türkiyə" ilə "Türkcell" enerji sektorunda ilkə imza atıblar. 24.11.2022.

МУГАДДАС АЗИЗЗАДЕ

Докторант Азербайджанского
Государственного Университета
Нефти и Промышленности
E-mail: muqeddes.azizzade080@gmail.com

НАПРАВЛЕНИЯ УСИЛЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННО-ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА ХИМИЧЕСКОГО И НЕФТЕХИМИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВЫХ ТРАНСФОРМАЦИЙ

В статье исследованы направления усиления производственно-экспортного потенциала химического и нефтехимического комплекса в условиях цифровых трансформаций. Анализированы процессы расширения цифровых преобразований в мире. Систематизированы преимущества цифровых механизмов и электронных услуг. Исследованы процессы перехода к цифровой экономике в Азербайджане. Раскрыты стратегические аспекты процессов развития химического и нефтехимического комплекса страны на основе новых технологий. Отмечена важность оценки и усиления производственно-экспортного потенциала химического и нефтехимического комплекса. Приведены преимущества проектов перехода к цифровой среде на предприятиях SOCAR, действующих в нашей стране и в Турции. Подготовлены рекомендации и предложения по рассмотренным проблемам.

Ключевые слова: Азербайджан, химическая и

нефтехимическая сфера, цифровая трансформация, цифровизация, цифровые механизмы, производственно-экспортный потенциал, оценка производственно-экспортного потенциала, направления укрепления производственно-экспортного потенциала.

MUGADDAS AZIZZADE

Doctoral student of Azerbaijan State Oil and Industry University.

E-mail: muqeddes.azizzade080@gmail.com

**DIRECTIONS FOR STRENGTHENING
THE PRODUCTION AND EXPORT
POTENTIAL OF THE CHEMICAL
AND PETROCHEMICAL COMPLEX IN
THE CONDITIONS OF DIGITAL
TRANSFORMATIONS**

The article investigates the directions for strengthening the production and export potential of the chemical and petrochemical complex in the conditions of digital transformations. The processes of expanding digital transformations in the world are analyzed. The advantages of digital mechanisms and electronic services are systematized. The processes of transition to digital economy in Azerbaijan have been studied. The strategic aspects of the development processes of the country's chemical and petrochemical complex based on new technologies are revealed. The importance of assessing and strengthening the production and export potential of the chemical and petrochemical complex is noted. The advantages of projects for the transition to digital transformation at SOCAR enterprises operating in our country and Turkey are given. Recommendations and proposals are prepared on the issues considered.

Key words: *Azerbaijan, chemical and petrochemical sector, digital transformation, digitalization, digital mechanisms, production and export potential, assessment of production and export potential, directions for strengthening production and export potential.*